

Mål C-83/22

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

8 februari 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Juzgado de Primera Instancia n.º 5 de Cartagena (Spanien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

11 januari 2022

Kärande:

RTG

Svarande:

Tuk Tuk Travel, S. L.

Saken i målet vid den nationella domstolen

Paketresa – Beslut av resenären att boka av resan på grund av rädsla för spridningen av covid-19 i Asien – Oundvikliga och extraordinära omständigheter – Full återbetalning av alla betalningar som gjorts för resan

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Artikel 267 FEUF – Begäran om förhandsavgörande rörande giltighet och tolkning – Artikel 5 i direktiv (EU) 2015/2302 – Minimum av information som ska lämnas till resenären – Giltighet mot bakgrund av artiklarna 114.3 FEUF och 169.1 och 169.2 a FEUF – Den nationella dispositionsprincipen och den nationella principen att domstolsavgöranden inte får gå utöver vad parterna har yrkat – Förenlighet med unionsrätten

Tolknings- och giltighetsfrågor

1. Ska artiklarna 169.1, 169.2 a och 114.3 FEUF tolkas så, att de utgör hinder för artikel 5 i direktiv 2015/2302 om paketresor och sammanlänkade researrangemang, eftersom den rätt som resenären har enligt artikel 12 i direktivet att säga upp avtalet före resans början och få full återbetalning av alla betalningar som gjorts om oundvikliga och extraordinära omständigheter på ett betydande sätt kommer att påverka resans fullgörande, inte ingår i den förhandsinformation som enligt artikel 5 i direktivet ska lämnas till resenären?

2. Utgör artiklarna 114 och 169 FEUF samt artikel 15 i direktiv 2015/2302 hinder för en tillämpning av dispositionsprincipen och principen att domstolsavgöranden inte får gå utöver vad parterna har yrkat som föreskrivs i artiklarna 216 och 218.1 LEC (civilprocesslagen), när dessa processrättsliga principer kan utgöra hinder för ett fullständigt konsumentskydd för kändanden?

Anförda unionsbestämmelser

- Artikel 114.1, 114.3 och 114.4 FEUF samt artikel 169.1 och 169.2 FEUF.
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2302 av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang, om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU samt om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG: skäl 31 och artiklarna 3.12, 5, 6, 8 och 12.
- Kommissionens rekommendation (EU) av den 13 maj 2020 om värdebevis som erbjuds passagerare och resenärer som ett alternativ till ersättning för inställda paketresetjänster och transporttjänster mot bakgrund av covid-19-pandemin.

Anförda nationella bestämmelser

- Texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (den omarbetade allmänna lagen om skydd för konsumenter och användare): artiklarna 153, 156 och 160.

Genom dessa artiklar införlivas nästan ordagrant artiklarna 5, 6, 8 och 12 i direktiv 2015/2302 med spansk rätt.

- Ley de Enjuiciamiento Civil (LEC) (civilprocesslagen).

Artikel 216: ”Tvistemålsdomstolens dom ska grunda sig på de faktiska omständigheter och bevis som parterna har åberopat och på parternas yrkanden, såvitt ej annat föreskrivs i lag för särskilda fall.”

Artikel 218: ”1. Domstolsavgöranden ska vara klara och precisa och överensstämma med talan och övriga anspråk som parterna framställt i rätt tid i målet. Domstolsavgörandena ska innehålla de förklaringar som krävs, genom vilka det tas ställning mot eller till förmån för svaranden, och de ska innefatta en prövning av alla frågor som har varit tvistiga i målet.

Domstolen ska, utan att avvika från grunden för talan genom att pröva andra faktiska eller rättsliga omständigheter än dem som parterna har gjort gällande, avgöra målet i enlighet med de bestämmelser som är tillämpliga, även om de inte korrekt har citerats eller åberopats av parterna i målet.”

Artikel 412: ”1. Efter det att föremålet för talan har fastställts i ansökan, i svaromålet och, i förekommande fall, i genkäröålet får det inte ändras av parterna vid en senare tidpunkt.”

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Den 10 oktober 2019 bestämde sig käranden för att ingå avtal med svaranden Tuk Tuk Travel, S. L. om en paketresa för två personer till Vietnam och Kambodja, med avresa från Madrid den 8 mars 2020 och återkomst den 24 mars 2020.
- 2 När avtalet ingicks betalade käranden 2 402 euro. Den totala kostnaden för resan var 5 208 euro. I de allmänna avtalsvillkoren angavs att det var möjligt ”att säga upp avtalet för resans början mot en uppsägningsavgift”. Där ingick ingen avtalsinformation eller förhandsinformation om möjligheten att säga upp avtalet i händelse av oundvikliga och extraordinära omständigheter på resmålet eller i dess omedelbara närhet som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan.
- 3 Den 12 februari 2020 underrättade käranden svaranden om sitt beslut att inte genomföra resan på grund av oro för coronavirusets spridning i Asien och begärde att betalningar som gjorts skulle återbetalas på grund av den uteblivna resan.
- 4 Svaranden svarade käranden den 14 februari 2020 och informerade denne om uppsägningskostnaderna och fann att 81 euro skulle betalas tillbaka. Efter skriftväxling mellan käranden och svaranden meddelade svaranden slutligen käranden att denne skulle betala tillbaka 302 euro.
- 5 Käranden beslöt att väcka talan vid den hänskjutande domstolen. Käranden yrkar återbetalning av 1 500 euro och går med på att byrån behåller 600 euro i förvaltningsavgift.

Parternas huvudargument

- 6 Käranden har gjort gällande att uppsägningen skedde nästan en månad före resans start och att den berodde på en force majeure-situation, nämligen den oroväckande hälsosituationen på det tilltänkta resmålet på grund av covid-19.
- 7 Svaranden har gjort gällande att kärandens beslut inte var motiverat vid den tidpunkt då avtalet sades upp. I februari 2020 pågick ett normalt resande till de länderna. Det förelåg inga oundvikliga eller extraordinära omständigheter på resmålet vid den tidpunkt då resan avbokades, eftersom det inte har styrkts att myndigheterna i ursprungslandet eller i destinationslandet skulle ha vidtagit några konkreta åtgärder som omöjliggjorde resan. Utgångspunkten bör vara den information som förelåg när käranden beslöt sig för att avboka resan. Käranden godtog de allmänna avtalsvillkoren med avseende på förvaltningskostnaderna (15 procent av den totala kostnaden för resan) och uppsägningskostnaderna är de som var och en av dess leverantörer tillämpade. Eftersom käranden inte tecknade någon försäkring, tog denne dessutom på sig risken för en eventuell avbeställning.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 8 Enligt skäl 31 i direktiv 2015/2302 "[bör resenärer] ... ha rätt att utan uppsägningsavgift säga upp paketreseavtalet om oundvikliga och extraordinära omständigheter på ett betydande sätt kommer att påverka paketresans fullgörande. Detta kan t.ex. gälla krig, andra allvarliga säkerhetsproblem som terrorism, större risker för människors hälsa som utbrott av en allvarlig sjukdom vid resmålet eller naturkatastrofer som översvämningar, jordbävningar eller väderförhållanden som gör det omöjligt att resa säkert till resmålet enligt överenskommelse i paketreseavtalet."
- 9 I artikel 12.2 i direktiv 2015/2302 föreskrivs att "utan hinder av punkt 1 ska resenären ha rätt att säga upp paketreseavtalet före paketresans början utan att betala någon uppsägningsavgift i händelse av oundvikliga eller extraordinära omständigheter på resmålet eller i dess omedelbara närhet och som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan, eller som väsentligen påverkar transporten av passagerare till resmålet. I händelse av uppsägning av paketreseavtalet enligt denna punkt ska resenären ha rätt till full återbetalning av alla betalningar som gjorts för paketresan men ska inte ha rätt till ytterligare ersättning."
- 10 Varken direktiv 2015/2302 eller spansk lagstiftning anger emellertid, i det minimum av upplysningar som ska lämnas till resenären, möjligheten att säga upp paketreseavtalet om det föreligger oundvikliga och extraordinära omständigheter och att få tillbaka alla betalningar som gjorts utan någon uppsägningsavgift. Käranden visste således inte, varken när käranden meddelade svaranden om sitt beslut att inte resa eller när käranden väckte talan vid den hänskjutande domstolen (där käranden inte företräds av någon advokat), att käranden eventuellt hade rätt att säga upp avtalet och få alla betalningar återbetalade på grund av oundvikliga

eller extraordinära omständigheter på resmålet som väsentligen kunde påverka fullgörandet av paketresan.

- 11 För det första uppkommer frågan huruvida det minimum av information som lämnades till käranden enligt direktiv 2015/2302 är otillräckligt, mot bakgrund av artikel 169 FEUF, jämförd med artikel 114 FEUF. Frågan är alltså huruvida den information som resenären hade tillgång till och som uppfyller kraven i direktivet, gör det svårt för denne att tillvarata sina i lag erkända rättigheter och intressen som resenär och kan vara otillräcklig för att denne ska komma i åtnjutande av ett starkt konsumentskydd, i synnerhet i ett fall som det här aktuella där vederbörande inte företräds av någon advokat.
- 12 För det andra uppstår frågan huruvida det enligt unionsrätten – i händelse av att det anses styrkt att det förelåg en allvarlig situation på grund av oundvikliga och extraordinära omständigheter som väsentligt påverkar möjligheterna att genomföra resan – är möjligt att i en dom slå fast att alla betalningar som gjorts ska återbetalas, vilket går utöver det som käranden har yrkat, med tanke på att detta strider mot en grundläggande i princip i den spanska processrätten, nämligen principen att domstolsavgöranden inte får gå utöver vad parterna har yrkat (artikel 218.1 i civilprocesslagen). Tillämpningen av spansk processrätt gör det således omöjligt att i domen bevilja mer än vad parterna har yrkat (i förevarande mål skulle det innebära att det inte sker en full återbetalning), vilket skulle kunna förhindra en hög skyddsnivå för konsumenten, som därmed inte fullt ut kommer i åtnjutande av det starka skydd som FEUF garanterar konsumenter.
- 13 Vad beträffar den sistnämnda frågan har Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien) begärt ett förhandsavgörande (mål C-869/19) angående räckvidden av principer i nationell processrätt, nämligen dispositionsprincipen och principen att domstolsavgöranden inte får gå utöver vad parterna har yrkat. Den 15 juli 2021 föredrog generaladvokaten sitt förslag till avgörande i det målet och angav att ”artikel 6.1 i direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ska mot bakgrund av effektivitetsprincipen tolkas så att den utgör hinder för att tillämpa principer i nationell processrätt, nämligen dispositionsprincipen, principen att domstolsavgöranden inte får gå utöver vad parterna har yrkat och förbudet mot *reformatio in peius*, som innebär att en nationell domstol, som prövar en banks överklagande av en dom i vilken det beslutats om tidsbegränsad återbetalning av belopp som en konsument felaktigt har betalat till följd av en senare ogiltigförklarad klausul om räntegolv, inte kan besluta om full återbetalning av nämnda belopp”.